



Hahmottamisen vaikeudet

– tunnistamisesta tukemiseen

TIIVISTELMÄ

Miten tunnistan hahmotusvaikeuden?

- Hahmotusvaikeudet ovat yläkäsite vaikeuksille, jotka johtuvat aivojen poikkeuksellisesta tavasta käsitellä havaintotietoa, joka liittyy objektien (esim. esineet, kasvat) tunnistamiseen erilaisista suunnista ja erilaisissa tilanteissa sekä niiden sijainteihin, suuntiin tai liikkeen suuntaan ja nopeuteen.
- Lisätietoja [Hahmotusvaikeuksien tietopalvelusta](#)

Hahmotusvaikeuksien tyypillisiä piirteitä:

- **Löytäminen ja tunnistaminen**
 - Vaikeus havaita visuaalisia merkkejä tai muita yksityiskohtia
 - Vaikeus löytää tavaroita tai esineitä
 - Kirjainhahmojen sekoittuminen tai kääntyminen
 - Haasteet näönvaraisessa oppimisessa

- **Sijoittaminen ja suhteuttaminen**

- Haasteet ajan hahmottamisessa ja hallinnassa, esim. kellonaikojen tunnistaminen, kalenterin käyttäminen ja aikataulussa pysyminen
- Lukemisen haasteet, esim. rivillä ja oikeassa kohdassa pysyminen
- Hienomotoriikan haasteet, esim. työläs piirtäminen, huolimattomuusvirheet, epäsiisti vihkotyöskentely
- Haasteet pukeutumisessa

- **Muokkaaminen ja kokoaminen**

- Haasteet rakentelutehtävissä ja palapeleissä
- Rotaatiotehtävät



- **Liikkuminen ja suunnistaminen**

- Haasteet suunnan ja etäisyyksien hahmottamisessa, esim. eksyily ja väärään suuntaan kääntyminen, karttojen ja reittien oppimisen vaikeudet
- Karkeamotoriikan haasteet, esim. vaikeudet pallopeleissä ja liikkeiden jäljittelyssä
- Vaikeus havaita nopeita tapahtumia samanaikaisesti

Tuen muotoja

- **Käytännön taitojen harjoittelu**
 - Kognitiivisen kartan rakentaminen ja navigointi, esim. koulumatkan kulkemisen ja kotiympäristössä liikkumisen harjoittelu
 - Monipuoliset harjoitustehtävät, esim. sijoittelu- ja järjestämistehtävät, piirros- ja mittakaavatehtävät, sekä rakentaminen ja kokoaminen mallista
 - Liikkeen suunnan ja nopeuden arvioinnin tukeminen, esim. ajoituksen ja kiinniottamisen harjoittelu
 - Kehonhallinnan harjoittelu, esim. asentojen tunnistamista kehittävät liikuntatehtävät
 - Aikaa koskevan ymmärryksen tukeminen, esim. toiminnan kellottaminen
 - Etsimisstrategiat ja hahmotunnistus vajaasta informaatiosta



- **Informaation prosessoinnin tukeminen**
 - Työskentely- ja ongelmanratkaisustrategioiden harjoittelu
 - Toiminnanohjauksen ja työmuistin tukeminen, esim. tehtävien pilkkominen ja oppimateriaalin rajaaminen
 - Selkeiden tuntitavoitteiden asettaminen
 - Vastamelukuulokkeet
 - Henkilökohtainen ja toistuva palautekeskustelu, esim. mahdollisuus onnistumisten ja mieltä painavien asioiden esiintuomiseen
- **Visuaalinen havainnollistaminen**
 - Havainto- ja selkokuvien käyttö, esim. lukusuorat
 - Suuriruutuiset vihot ja näkyvä kynä
 - E-materiaalin hyödyntäminen
 - Havainnollistavat työskentelyvälineet, esim. legot, askartelutarvikkeet, palapelit tai puuhakirjat



- **Toimintaympäristön muokkaaminen**
 - Istuinpaikan sijoittaminen
 - Ärsykkeiden minimointi, esim. käsi- ja kuvaamataidon töiden asettelu
 - Selkeä nimeäminen ja merkitseminen, esim. tavarat ja kotitehtävät
 - Työskentely-ympäristön siisteys ja selkeys, esim. tavarat samassa paikassa ja merkitty istuinpaikka
- **Moniammatillinen yhteistyö ja kuntoutus**
 - Koulussa tai kerhossa toteutetut monimuotoiset vuorovaikutusohjelmat
 - Toimintaterapia
 - Neuropsykologinen kuntoutus



Materiaalivinkkejä

- [Ymmärrämmekö näkemäämme? Visuaalisen hahmottamisen häiriöt](#) -kummi
- Celian äänikirjat (trio-kirjat) www.celia.fi ja <https://www.celia.fi/palvelut/opettajille/>
- Sovellukset, esim. SnapType
- Verkkopohjaiset oppimispelit
 - http://www.opperi.fi/04_peleja/42_opetuspelit.html
 - http://www.earlylearning.fi/product_catalog.php/hahmotus-ja-tarkkuuspelit
- Valterin tuottamat selkokartat osoitteessa www.voppi.fi/selkokartat
- Kognitiivisen toimintakyvyn kartoitus
 - <http://www.lukimat.fi/matematiikka/monimat/kognitiivisen-toimintakyvyn-arviointi>
 - www.toimintakykyarvio.fi
- KELA:n kuntoutuspalvelut ja Valteri-koulujen tukipalvelut

- Kummi-sarjan arvioinnit ja harjoitukset osoitteessa:
<https://koju.nmi.fi/>
- Näit, näinkö, näin! <https://www.valteri.fi/puoti>
- Hahmottamista ja tarkkaavaisuutta vahvistavia ohjelmia
 - <http://www.terapiapsi.fi>
 - <http://papunet.net/pelit>
 - <http://hahku.fi/vektor>
- Ilmainen NVDA-ruudunlukuohjelma



Kiitos!

Lisää OPH-hankkeiden
tuotoksia löydät täältä.